

Tamás Pál:

A KÜLPOLITIKAI KONCEPCIÓ KULTURÁLIS ÉS TÁRSADALOMPOLITIKAI ELEMELI

(összefoglaló)

Azok a problémák és technikák, amelyeket a 90-es években sokan az etnopolitikában olyannyira fontosnak tartottak: a nemzetépítés, a kisebbségi kis nemzetek kialakítása itthon és kint, stb. nagyobb részben a klasszikus 19. századi nemzetépítés különböző technikáit használják, korábbi saját mintáikat követik. Azonban, legalább az 50-60-as évek óta Nyugat-Európában e megközelítések már ritkábbak, visszafélődtek, vagy bizonyos értelemben ki is mentek a divatból. Ott inkább az utolsó évtizedekben a tömegkultúra és a közösségi kulturális identitások kapcsolata, a médiaélmények, etnikai szimbólumok és a kollektív emlékezetmítoszok, az egymás mellett létező etnikai enklávék kölcsönhatásai a vivotémák.

Kialakultak azok a - mi helyzeteinkre még alig értelmezett - technikák, amelyek korábban alig léteztek. A tematikai váltás, a problémák sorrendváltása, e technikák bevezetése nálunk minden bizonnyal a közeljövő etnopolitikájának alapfeladata marad.

A Stratégia számára a nemzet, mint szolidaritási probléma újragondolása válik meghatározó kérdéssé. Ki kiért vállal felelősséget, ki kiért lenne hajlamos áldozatot hozni - meddig és milyen áron? A kérdés nem triviális.

A 70-80-as évektől kezdődően Nyugat-Európában fokozatosan egyre fontosabb társadalmi és politikai kérdéssé válik a bevándorlás. Közép- és Kelet-Európában azonban a problémát ekkor még a maguk számára irrelevánsnak tartják. Ez így lényegében nem alkotja részét a nemzeti identitással kapcsolatos vitáknak.

Meg mindig azt gondoljuk, ide nem jönnek és innen nem mennek komolyabb számban. S a közvélekedés szerint egyébként ez így van jól, sőt ez így természetes.

Ugyanakkor minden valószínűség szerint e helyzet nem marad így.

Fokozatosan a legtöbb európai tagállam és maga az EU is a reagáló, követő bevándorlás-politikáról a migráció aktív alakítására tér át. Mi sem tehetünk másként.

A következő időszakra a bevándorlás politika alapjaként a magyar progresszió hagyományos integrációs modelljét kiindulópontként el lehet fogadni. Ugyanakkor azt kiindulópontként azonnal gazdagítani lehet multikulti elemekkel és a betagoló modell integratív, de kulturális önfeladásra nem kényszerítő változataival. A bevándorlásra kész Kárpát-medencei magyar csoportok vonatkozásában csoportos exodusra, kényszerkivonulásra a magyar külstratégiának mindeközben bizonyára nem kell számolnia. Becsléseink szerint a következő két évtizedben - különösen, ha a magyar kormány és a magyarországi társadalom befogadóbarátabb gesztusokat is tesz, legfeljebb 500-700 ezer magyar, vagy magát magyarként regisztrálni tudó áttelepülővel számolhatunk. Ez maximális szám.

Az EU politikákon belül a konkrét ágazati szabályzások, fejlesztések és stratégiai irányok mellett egyre fontosabbá válik az 'európai identitásépítés'. Ha nem alakul ki egy a nemzeti identitást nem felülíró, de valamilyen összefogottságot nagyon széles társadalmi keretekben bemutató európai szolidaritás és összetartozási érzés, akkor akár maguk az európai keretek is fellazulhatnak és az új tagállamok számára elérhető utolérő modernizációs források is lecsökkenhetnek, vagy kiszáradhatnak. Tehát e vonatkozásban Magyarországnak elemi érdeke hozzájárulni ahhoz, hogy nem csak nálunk, hanem közreműködésünkkel ezek az identitás-formák máshol is erősödjenek.